

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sžsk/103/2019
Identifikačné číslo spisu: 1016202633
Dátum vydania rozhodnutia: 30.06.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:1016202633.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členiek senátu JUDr. Judity Kokolevskej a JUDr. Sone Langovej, v právnej veci žalobkyne (ako sťažovateľky): Z. T. N., trvale bytom U., U. XA, právne zast.: Zukalová - Advokátska kancelária, s. r. o., so sídlom Bratislava, Laurinská 10, proti žalovanému: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, odbor pomoci v hmotnej núdzi a štátnych sociálnych dávok, Špitálska č. 8, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného zo dňa 28.09.2016 č. UPS/US1/SSVOPHNSSD1/SOC/2016/7658 UN, o kasačnej sťažnosti žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave, č. k. 6Sa/72/2016-115 zo dňa 12.06.2019, takto

rozhodol:

I. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 12.06.2019, č. k. 6Sa/72/2016-115 m e n í t a k, že rozhodnutie Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny č. UPS/US1/SSVOPHNSSD1/SOC/2016/7658 UN zo dňa 28.09.2016 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

II. Žalobkyni p r i z n á v a p r o t i žalovanému právo na náhradu trov konania pred krajským súdom a náhradu trov kasačného konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Bratislave rozsudkom, č. k. 6Sa/72/2016-115 zo dňa 12.06.2019 zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala zrušenia rozhodnutia žalovaného č. UPS/US1/SSVOPHNSSD1/SOC/2016/7658 UN zo dňa 28.09.2016, ktorým ako odvolací orgán podľa § 59 ods. 2 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov zmenil rozhodnutie Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava, odboru sociálnych vecí a rodiny č. BA1/OHNNVAŠSD/KRDAPS/SOC/2016/22356/033 z 21.04.2016 tak, že za text „podľa článku 1 písm. j/ a článku 11 ods. 3 písm. a/ Nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia v znení neskorších predpisov“ vložil text: „a nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009, ktorým sa ustanovuje postup vykonávania nariadenia (ES) č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia v znení neskorších predpisov Slovenská republika nie je príslušným štátom na výplatu rodinných dávok a od 01.09.2012 oprávnenej osobe,

náhradnému rodičovi: Z. T. N., nar. XX.XX.XXXX, bytom U. XXXXX/XA, U. v zastúpení advokátskou kanceláriou Zukalová - Advokátska kancelária s. r. o., Laurinská 10, 811 01, nevypláti opakovaný príspevok náhradnému rodičovi určeného na podporu vykonávania osobnej starostlivosti o dieťa: O. J., nar. XX.XX.XXXX, bytom U. XXXXX/XA U.“ s tým, že ostatné časti zostávajú nezmenené.

2. Krajský súd v odôvodnení svojho rozsudku uviedol, že žalobné námietky uvedené v žalobe vyhodnotil ako nedôvodné a po preskúmaní oboch rozhodnutí správnych orgánov dospel k presvedčeniu, že tieto sú vydané v súlade s Nariadením (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (ďalej aj ako „koordinačné nariadenie“), a preto žalobu zamietol, pričom neprihliadol ani na návrh žalobkyne na doplnenie dokazovania.

3. Voči rozsudku Krajského súdu v Bratislave podala žalobkyňa v zákonom určenej lehote kasačnú sťažnosť podľa § 440 ods. 1 písm. g/ a h/ zákona č. 162/2015 Z. z. Správneho súdneho priadku (ďalej aj ako „SSP“).

4. Žalobkyňa namietala, že napadnuté rozhodnutie súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci a malo by byť zrušené ako nezákonné. Argumentovala, že žiadna z písomností v administratívnom spise vo vzťahu k nej nemá atribúty určenia uplatniteľnej legislatívy, a preto súd nemohol bez ďalších pochybností vyvodiť, či príslušná inštitúcia v Rakúsku (Sozialversicherungsanstalt, ďalej len „SVA“) určila alebo neurčila uplatniteľnú legislatívu. S poukazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9Sžso/17/2016 ako aj rozhodnutie Veľkého senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Vs/1/2018 žalobkyňa argumentovala, že ak sa určenie inej legislatívy stalo či stane konečným, nemá príslušná inštitúcia SR právomoc vôbec konať a rozhodovať a žalovaný by nemohol rozhodovať o vzniku či nevzniku alebo odňatí alebo nevyplácaní opakovaného príspevku náhradného rodiča podľa zákona o príspevkoch vo vzťahu k žalobkyni.

5. Poukazujúc na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9Sžso/23/2016 ako na ustálenú rozhodovaciu prax, mal súd podľa názoru žalobkyne posúdiť konanie o odmietnutí vyplácania opakovaného príspevku žalobkyni za predčasné. Podľa jej názoru po zmene bydliska a zmene zamestnania žalobkyne do Rakúska, mal žalovaný najskôr kontaktovať príslušnú inštitúciu v Rakúsku na účely jednoznačného zistenia príslušnej krajiny na vyplácanie dávok. Žalovanému vytýkala, že v rozpore s článkom 6 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009, ktorým sa ustanovuje postup vykonávania nariadenia (ES) č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia v znení neskorších predpisov (ďalej aj ako „vykonávacie nariadenie“) nepokračoval v dočasnej výplate sociálnych dávok - opakovaného príspevku až dovtedy, kým by SR a Rakúsko ako členské štáty dospeli k dohode o uplatniteľnej legislatíve. Krajskému súdu vytkla, že potvrdil ako právne súladné konanie žalovaného, ktorý konal na ujmu žalobkyne a jej zvereného maloletého dieťaťa, čím bezdôvodne znížil životnú úroveň maloletého dieťaťa oproti jeho životnej úrovni pred zmenou bydliska do Rakúska, čo je tiež v rozpore s Dohovorom o právach dieťaťa.

6. Žalobkyňa tiež namietala, že napriek absencii ustanovenia v zákone o príspevkoch, ktoré by takúto kompetenciu žalovanému priznalo, žalovaný rozhodol o nevyplatení opakovaného príspevku žalobkyni nad rámec zákona o príspevkoch, čo bolo predčasné. Navyše, ak mal žalovaný za preukázané, že je určenie legislatívy Rakúska definitívne, právomoc na vykonávanie sociálneho poistenia, pod ktoré prvostupňový orgán a žalovaný zaradil príspevok na uľahčenie nákladov spojených s výchovou dieťaťa v pestúnskej starostlivosti podľa § 34 WrWG, na akékoľvek konania a rozhodnutia mala mať výhradne inštitúcia sociálneho zabezpečenia Rakúska, teda iba jedného členského štátu.

7. Keďže krajský súd si pri súdnom prieskume osvojil právne závery, ktoré vychádzajú z nesprávneho právneho posúdenia veci a podľa žalobkyne nerozhodol v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou kasačného súdu, žalobkyňa navrhla, aby kasačný súd rozsudok krajského súdu zrušil, vec mu vrátil na ďalšie konanie a priznal jej náhradu trov konania pred krajským aj kasačným súdom.

8. Žalovaný sa ku kasačnej sťažnosti žalobkyne nevyjadril.

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 438 ods. 2 SSP), po zistení, že kasačnú sťažnosť podal včas účastník konania, preskúmal vec v rozsahu kasačnej sťažnosti bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP) a dospel k záveru, že kasačnej sťažnosti žalobkyne je potrebné vyhovieť.

10. Úlohou kasačného súdu bolo posúdenie otázky, či rozhodnutie žalovaného, ktorým vyslovil, že Slovenská republika nie je príslušným štátom na výplatu rodinných dávok a od 01.09.2012 žalobkyni ako náhradnému rodičovi nevyplatí opakovaný príspevok náhradnému rodičovi, je zákonné.

11. Prioritne bolo povinnosťou kasačného súdu prihliadnuť na vecnú pôsobnosť koordinačného nariadenia, podľa článku 3 bodu 1. písm. j/ ktorého sa toto vzťahuje na všetky právne predpisy, ktoré sa týkajú rodinných dávok, pričom koordinačné nariadenie sa vzťahuje na štátnych príslušníkov členského štátu, osoby bez štátnej príslušnosti a utečencov, ktorí majú bydlisko v členskom štáte a podliehajú alebo podliehali právnym predpisom jedného alebo viacerých členských štátov, ako aj na ich rodinných príslušníkov a ich pozostalých (článok 2 bod 1).

12. Pod rodinnou dávkou treba rozumieť všetky vecné alebo peňažné dávky, ktorú sú určené na pokrytie rodinných výdajov, okrem preddavkov na výživné a osobitné prídavky pri narodení dieťaťa a osvojení dieťaťa, ako sú uvedené v prílohe I (článok 1 písm. z/ koordinačného nariadenia).

13. V prílohe č. I koordinačného nariadenia nie je uvedený opakovaný príspevok náhradnému rodičovi.

14. Podľa § 6 ods. 1 zákona č. 627/2005 Z. z. o príspevkoch na podporu náhradnej starostlivosti o dieťa, opakovaný príspevok náhradnému rodičovi je určený na podporu vykonávania osobnej starostlivosti o dieťa, ktoré má náhradný rodič zverené do náhradnej starostlivosti. Uvedený opakovaný príspevok je štátnou sociálnou dávkou (§ 1 ods. 1 zákona č. 627/2005 Z. z.).

15. Podľa článku 11 ods. 1. koordinačného nariadenia, osoby, na ktoré sa toto nariadenie vzťahuje, podliehajú právnym predpisom len jedného členského štátu. Tieto právne predpisy sa určia v súlade s touto hlavou.

16. Podľa článku 11 ods. 3 písm. a/ koordinačného nariadenia, s výhradou článkov 12 až 16, osoba vykonávajúca činnosť ako zamestnanec alebo samostatne zárobkovo činná osoba v členskom štáte podlieha právnym predpisom tohto členského štátu;

17. Kasačný súd v zhode s názorom krajského súdu dospel k záveru, že opakovaný príspevok náhradnému rodičovi je rodinnou dávkou, ktorá koordinácii vnútroštátnych systémov sociálneho zabezpečenia podlieha, čo účastníci konania ani nespochybňovali.

18. V konaní tiež nebolo sporné, že žalobkyni bola rozsudkom Okresného súdu Bratislava II z 26.06.2008, č. k. 49P/98/2008-31 počnúc dňom 17.04.2008 do individuálnej pestúnskej starostlivosti zverená mal. O. J., nar. XX.XX.XXXX, pričom rozsudkom Okresného súdu Bratislava I z 10.08.2009, č. k. 1P/14/2009-131, súd udelil súhlas s vycestovaním mal. O. do Spolkovej republiky Nemecko, kde žalobkyňa pracovala ako finančná manažérka v Braunschweigu, pričom tu na maloletú poberala detské prídavky a bol jej priznaný aj nárok na príspevok pestúna.

19. Z pripojeného administratívneho spisu mal kasačný súd za preukázané, že žiadosťou z 28.11.2011 žalobkyňa v Slovenskej republike požiadala o opakovaný príspevok náhradnému rodičovi a rozhodnutím Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava, odboru sociálnych vecí a rodiny č. B1/2011/118047/1/MKO z 19.12.2011 jej bol od 01.05.2011 priznaný opakovaný príspevok náhradnému rodičovi.

20. Zo správy žalobkyne o sociálnej situácii a o vývoji ohľadom maloletej O. zo 14.11.2011, adresovanej

Okresnému súdu Bratislava I, kasačný súd zistil, že žalobkyňa sa začiatkom júla 2011 presťahovala do Bratislavy, odkiaľ najskôr dochádzala do zamestnania vo Viedni a 01.10.2011 sa do Viedne aj s maloletou presťahovala.

21. Následne, rozhodnutím Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava, odboru sociálnych vecí a rodiny č. B1/20212/53582/1/TEK z 12.11.2012 bola žalobkyni výplata opakovaného príspevku náhradnému rodičovi od 01.09.2012 zastavená podľa § 11 ods. 6 zákona č. 627/2005 Z. z. o príspevkoch na podporu náhradnej starostlivosti o dieťa v znení neskorších predpisov, ktoré nadobudlo právoplatnosť 11.12.2012.

22. Dňa 15.11.2012 žalobkyňa formou tlačiva Vyhlásenie o bydlisku pre účely nariadenia 883/2004 a 987/2009 vyhlásila, že jej trvalý pobyt je v Bratislave a prechodné bydlisko vo Viedni, pričom pracovnú činnosť vykonáva na území členského štátu Európskej únie, konkrétne v Rakúsku, ktoré je už od 01.07.2011 príslušným členským štátom na daňové účely a kde je uhrádzané aj jej povinné zdravotné poistenie.

23. Hoci krajský súd vo svojom rozsudku správne konštatoval, že žalobkyňa s poukazom na článok 11 ods. 3 písm. a/ koordinačného nariadenia podlieha právnym predpisom štátu výkonu svojho zamestnania, teda Rakúska, pričom Rakúsko nikdy túto skutočnosť nepoprelo, s jeho záverom o správnom postupe žalovaného a o správnom vydaní napadnutého rozhodnutia žalovaným aplikujúc článok 11 ods. 3 písm. a/ koordinačného nariadenia, sa kasačný súd nemohol stotožniť z nasledujúcich dôvodov:

24. Podľa článku 76 ods. 4 koordinačného nariadenia, inštitúcie a osoby, na ktoré sa vzťahuje toto nariadenie, majú povinnosť vzájomného informovania a spolupráce, aby sa zabezpečilo riadne vykonávanie tohto nariadenia. Inštitúcie v súlade s princípmi dobrej administratívy odpovedajú na všetky otázky v rámci primeranej doby a v tejto súvislosti poskytujú daným osobám všetky informácie potrebné na uplatňovanie práv, ktoré im udeľuje toto nariadenie. Dané osoby musia čo najskôr informovať inštitúcie príslušného členského štátu a členského štátu bydliska o všetkých zmenách v ich osobnej alebo rodinnej situácii, ktoré ovplyvňujú ich nárok na dávky podľa tohto nariadenia.

25. Podľa článku 81 koordinačného nariadenia, každý nárok, vyhlásenie alebo odvolanie, ktoré sa má predložiť pri uplatňovaní právnych predpisov jedného členského štátu v rámci špecifikovaného obdobia orgánu, inštitúcii alebo súdu tohto členského štátu, sú prípustné, ak sa predložia v rámci toho istého obdobia zodpovedajúcemu orgánu, inštitúcii alebo súdu iného členského štátu. V takomto prípade orgán, inštitúcia alebo súd, ktorý prijal nárok, vyhlásenie alebo odvolanie, ho bezodkladne predloží príslušnému orgánu, inštitúcii alebo súdu prvého členského štátu buď priamo alebo prostredníctvom príslušných orgánov daného členského štátu. Dátum, kedy boli takéto nároky, vyhlásenia alebo odvolania predložené orgánu, inštitúcii alebo súdu druhého členského štátu, sa považuje za dátum predloženia príslušnému orgánu, inštitúcii alebo súdu.

26. Vychádzajúc zo skutkových okolností uvádzaných účastníkmi konania ako aj nesporne vyplývajúcich zo súdneho spisu (vrátane administratívneho spisu), kasačný súd aplikujúc vyššie špecifikované ustanovenia právnych predpisov konštatuje, že už v čase, kedy žalobkyňa v Slovenskej republike požiadala o priznanie opakovaného príspevku náhradnému rodičovi, pracovala pre zamestnávateľa, ktorý mal sídlo v Rakúsku, z dôvodu ktorého v tomto rozhodnom čase podliehala výlučne právnym predpisom tohto členského štátu. Kasačný súd preto s poukazom na článok 11 ods. 3 písm. a/ koordinačného nariadenia zdôrazňuje, že žalovaný od počiatku nemal právomoc konať a rozhodovať o žiadosti žalobkyne o koordinovanú rodinnú dávku podľa právnych predpisov Slovenskej republiky, ale žiadosť mal postúpiť inštitúcii príslušnej v zmysle koordinačného nariadenia.

27. Z vyššie uvedeného následne možno logicky vyvodiť, že tak ako právomoc žalovaného (slovenského správneho orgánu) konať a rozhodovať o koordinovanej rodinnej dávke, konkrétne o žiadosti (nároku) žalobkyne na priznanie opakovaného príspevku náhradnému rodičovi nebola daná, rovnako nie je daná

ani jeho právomoc rozhodovať o nevyplatení opakovaného príspevku náhradnému rodičovi. Kasačný súd nezistil žiadnu okolnosť, na základe ktorej by bolo možné v preskúmvanej právnej veci založiť právomoc správneho orgánu Slovenskej republiky. Rozhodnutie žalovaného o nevyplatení opakovaného príspevku náhradnému rodičovi preto za zákonné považovať nemožno.

28. Nedostatok právomoci správneho orgánu na vydanie rozhodnutia, má za následok nulitu vydaného správneho aktu.

29. Nulitný správny akt je rozhodnutím, ktorý vydal správny orgán, ktorý na to nebol vôbec vecne príslušný. Náš právny poriadok nulitu správneho aktu a jeho dôvody neupravuje, je však potrebné vychádzať z existujúcej judikatúry. Tá spája nulitu správneho aktu spravidla v dôsledku nedostatku právneho základu, nedostatku právomoci, väd príslušnosti, absolútneho nedostatku formy, absolútneho omylu v osobe adresáta, neexistencie skutkového základu a pod. (pozri rozhodnutie tunajšieho súdu sp. zn. 8Sžo/53/2016).

30. Na každé rozhodnutie žalovaného, ktoré vydal mimo svojej právomoci, je preto potrebné nazerať ako na nulitné a bez právnych účinkov.

31. Podľa platnej právnej úpravy je v zmysle § 191 ods. 1 písm. b/ SSP dôvodom pre zrušenie napadnutého rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo opatrenia orgánu verejnej správy je, ak ho vydal orgán, ktorý na to nebol zo zákona oprávnený. Takéto rozhodnutie možno v súlade s hore uvedeným vymedzením považovať za nulitný správny akt.

32. Oprávnenie súdu zaoberať sa nulitou správneho rozhodnutia z úradnej povinnosti nie je prelomením dispozičnej zásady, ktorou je správne súdnictvo ovládané, ale je jej logickým vyústením. Na týchto záveroch nič nemení ani to, že zákonodarca nulitu aktu výslovne neupravil. Súd zrušuje napadnuté rozhodnutie po zistení, že ide o rozhodnutie nulitné, nezaoberá sa prípadnými ďalšími námietkami žaloby, lebo zákonnosť možno skúmať len z aktu ktorý existuje.

33. Krajský súd (rovnako ako žalovaný) dôsledne nevyhodnotil, aký dopad má určenie uplatniteľnej legislatívy (podľa článku 11 ods. 3 písm. a/ koordinačného nariadenia) na oprávnenosť žalovaného konať a rozhodovať, t. j. na jeho právomoc. Nulita (zmätočnosť) aktu je pritom sama o sebe dôvodom pre jeho zrušenie súdom bez ohľadu na to, či žalobkyňa túto skutočnosť namietala alebo navrhovala rozhodnutie zrušiť z iných dôvodov.

34. V zmysle čl. 288 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (pôvodný čl. 249 Zmluvy o Európskom spoločenstve) je nariadenie právnym aktom únie, majúcim všeobecnú platnosť, je záväzná vo svojej celistvosti a priamo uplatniteľná vo všetkých členských štátoch. Je teda nástrojom unifikácie európskeho práva a rozhodnutím orgánu členského štátu, vrátane vnútroštátneho súdu, nie je možné vylúčiť jeho použitie pre konkrétny prípad.

35. Aj napriek tomu, že skúmaním kritéria uvedeného v článku 11 ods. 3 písm. a/ koordinačného nariadenia žalovaný dospel k správne mu záveru, že žalobkyňa podlieha výlučne právnym predpisom Rakúska ako členského štátu, v ktorom vykonáva činnosť ako zamestnanec, tento však už neaplikoval v kontexte dôsledkov, ktoré zároveň má aj na posúdenie predbežnej otázky - vlastnej právomoci orgánu konať a rozhodovať ako inštitúcia príslušná v zmysle koordinačného nariadenia.

36. V danom prípade tak žalovaný, síce tvrdiac, že Slovenská republika nie je príslušným štátom na výplatu rodinných dávok, konal a rozhodoval o nevyplatení opakovaného príspevku náhradnému rodičovi od 01.09.2012, pričom opomenul ako predbežnú prioritne vyriešiť otázku svojej právomoci.

37. Kasačnej námietke žalobkyne, že otázka uplatniteľnej legislatívy vo vzťahu k nej nebola vyriešená s konečnou platnosťou a že žalovaný sa mylne a bez existencie dôkazu domnieval, že podlieha rakúskemu právnemu poriadku, však prisvedčiť nemožno.

38. Nemožno prihliadnúť ani na námietku žalobkyne, že v jej prípade musí byť preukázaná existencia právoplatného a vykonateľného rozhodnutia rakúskej sociálnej poisťovne - SVA ohľadom určenia uplatniteľnej legislatívy.

39. Už krajský súd správne skonštatoval, že v prípade žalobkyne otázka samotnej uplatniteľnej legislatívy medzi slovenskou a rakúskou inštitúciou sporná vôbec nebola, nakoľko uplatniteľná legislatíva vyplýva priamo z článku 11 ods. 3 písm. a/ koordinačného nariadenia. Zo zisteného skutkového stavu v danej právnej veci aj podľa názoru kasačného súdu potenciálne neprichádza do úvahy zvažovanie (aplikácia) právnych poriadkov viacerých členských štátov. Napokon, ani samotná žalobkyňa neuviedla relevantné argumenty, ktorými by spochybnila opodstatnenosť určenia právnych predpisov členského štátu, v ktorom vykonáva činnosť ako zamestnanec. Správny orgán preto nepochybil, keď neinicioval dialóg s príslušnou rakúskou inštitúciou ohľadom určenia uplatniteľnej legislatívy, pretože takýto postup predpokladá existenciu rozdielu medzi stanoviskami inštitúcií alebo úradov dvoch (viacerých) členských štátov o určení uplatniteľných právnych predpisov na dotknutú osobu, čo nie je prípad žalobkyne.

40. Taktiež nemožno vyhovieť požiadavke žalobkyne, aby rozhodnutie o odmietnutí vyplácania opakovaného príspevku žalobkyni v zmysle ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu (9Sžso/23/2016, 9Sžso/17/2015) bolo posúdené ako predčasné. Právne veci, na ktoré žalobkyňa v tomto kontexte poukazuje, vychádzali zo skutkového stavu, kedy otázka uplatniteľnej legislatívy (na rozdiel od preskúmvanej veci) sporná bola, pričom nebola vyriešená s konečnou platnosťou pred vydaním rozhodnutia správneho orgánu.

41. Požiadavka žalobkyne, aby žalovaný postupoval podľa článku 6 vykonávacieho nariadenia, t. j. aby pokračoval v dočasnej výplate sociálnych dávok - opakovaného príspevku až dovtedy, kým SR a Rakúsko nedospejú k dohode o uplatniteľnej legislatíve, vyznieva zmätočne, keď odhliadnuc od toho, že predpokladom aplikácie tohto článku vykonávacieho je rozdiel medzi stanoviskami inštitúcií členských štátov o určení uplatniteľnej legislatívy (čo nie je splnené), aj v prípade jeho potenciálneho uplatnenia, by sa na dotknutú osobu v súlade s pravidlami poradia priorit tu ustanovenými, dočasne prednostne vzťahovali právne predpisy práve toho členského štátu, v ktorom táto osoba v danom čase vykonáva zamestnanie, teda v prípade žalobkyne právne predpisy Rakúska.

42. Tvrdenie žalobkyne, že ohľadom určenia uplatniteľnej legislatívy nastali na strane oboch členských štátov pochybnosti, a že si vykladajú ustanovenia koordinačného nariadenia rozdielne, kasačný súd považuje za argumentačne nepodložené a nezodpovedajúce obsahu pripojeného administratívneho spisu. Negatívne rozhodnutie, resp. rozhodnutie v neprospech žalobkyne vydané Magistrátom hlavného mesta Viedeň č. MA 11-327251-2013 z 09.09.2013 o nároku žalobkyne na pestúnsky príspevok, ktorý si uplatnila žiadosťou z 31.01.2013 nezakladá medzi slovenskou a rakúskou inštitúciou spor ohľadom určenia uplatniteľnej legislatívy pre žalobkyňu ako sa žalobkyňa mylne domnieva. Tento záver potvrdzuje samotná skutočnosť, že v Rakúsku boli žalobkyni priznané aj iné rodinné dávky, rovnako podliehajúce koordinácii sociálnych systémov, konkrétne rodinné prídavky (Familienbeihilfe), a to od októbra 2011. Už krajský súd správne dôvodil, že niet pochyb o aplikácii koordinačného nariadenia aj zo strany Rakúska, odkiaľ žalobkyňa poberá rodinné prídavky, pričom je zjavné, že rozhodnutie viedenského magistrátu nie je založené na skutočnosti, že by na výplatu opakovaného príspevku náhradnému rodičovi (pestúnskeho príspevku) nebolo Rakúsko príslušné, ale na skutočnosti, že žalobkyňa nespĺňa predpoklady pre priznanie „príspevku na uľahčenie nákladov spojených s výchovou dieťaťa v pestúnskej starostlivosti“.

43. Ako zmätočné kasačný súd vyhodnotil aj tvrdenie kvalifikovane právne zastúpenej žalobkyne, že uplatniteľnosť legislatívy Rakúska na jej pomery nebola preukázaná určitým spôsobom, pričom nie je zrejmá príslušnosť na konanie vo veci jej sociálneho zabezpečenia. Kasačný súd opakovane zdôrazňuje, že uplatniteľná legislatíva je v prípade žalobkyne určená jednoznačne a priamo článkom 11 ods. 3 písm. a/ koordinačného nariadenia. Dohoda príslušných inštitúcií členských štátov ohľadom uplatniteľnej legislatívy je preto za daných okolností logicky vylúčená, keďže takýmto postupom by sa poprel (obišiel)

výslovne deklarovaný zámer koordinačného nariadenia, (v záujme čo najefektívnejšieho zaručenia rovnosti zaobchádzania so všetkými osobami pôsobiacimi na území členského štátu) zvoliť ako najvhodnejšie všeobecné pravidlo určenie uplatniteľných právnych predpisov toho členského štátu, v ktorom daná osoba vykonáva svoju činnosť ako zamestnanec (resp. samostatne zárobkovo činná osoba). Žalobkyňa neuviedla z akých dôvodov, vzhľadom na aké okolnosti a s poukazom na ktoré ustanovenia právnych predpisov sa domnieva, že v jej prípade mala byť uplatniteľná legislatíva určená (aj) dohodou inštitúcií (resp. ex offio) a ani to, na základe čoho vyvodzuje, že jednou z týchto inštitúcií má byť slovenský správny orgán. Obsah administratívneho a súdneho spisu pritom ničím nenasvedčuje potrebe určiť uplatniteľnú legislatívu iným či osobitným spôsobom než podľa pravidla uvedeného v článku 11 ods. 3 písm. a/ koordinačného nariadenia. Kasačnému súdu nebolo tiež zrejmé, aké dôvody by potom mohli žalobkyni brániť v tom, aby uviedla konkrétne okolnosti či argumenty, a označila prostriedky na podporu svojho tvrdenia o potrebe určenia uplatniteľnej legislatívy, keď navyše v priebehu samotného konania pred správnymi orgánmi a súdom paradoxne vôbec nenamietala a nespochybňovala aplikáciu článku 11 ods. 3 písm. a/ koordinačného nariadenia.

44. Kasačný súd záverom ešte poznamenáva, že koordinačné nariadenie č. 883/2004, ktorým bolo nahradené nariadenie č. 1408/71, sa podľa článku 91 uplatňuje od dátumu nadobudnutia účinnosti jeho vykonávacieho nariadenia (t. j. vykonávacieho nariadenia č. 987/2009). Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 zo 16.09.2009, ktorým sa stanovuje postup vykonávania nariadenia (ES) č. 883/2004 (Ú. v. EÚ L 284. s. 1), nadobudlo účinnosť 01.05.2010.

45. Na zdôraznenie prijatých záverov poukazuje aj na rozsudok Súdneho dvora Európskej únie z 11.09.2014 vo veci C-394/13, kde odpovedal na prejudiciálnu otázku položenú Najvyšším správnym súdom Českej republiky tak, že „koordinačné nariadenie č. 883/2004, a najmä jeho článok 11, sa má vykladať v tom zmysle, že bráni tomu, aby sa členský štát považoval za štát, ktorý je príslušný poskytovať rodinnú dávku osobe len na základe skutočností, že je na jeho území prihlásená na trvalý pobyt bez toho, aby uvedená osoba a členovia jej rodiny v tomto členskom štáte pracovali alebo tam mali zvyčajné bydlisko.“

46. Kasačný súd po tom, čo dospel z vyššie uvedených dôvodov k záveru, že krajský súd vec nesprávne právne posúdil, keď žalobu žalobkyne ako nedôvodnú zamietol, postupom podľa § 462 ods. 2 rozsudok krajského súdu zmenil a rozhodnutie žalovaného zrušil podľa § 191 ods. 1 písm. b/ SSP, t. j. z iných dôvodov, než aké namietala žalobkyňa.

47. V ďalšom konaní bude žalovaný postupovať v naznačenom smere tak, aby odstránil vyššie uvedené pochybenia, pričom je viazaný právnym názorom kasačného súdu, nosnou myšlienkou ktorého je, že nárok žalobkyne voči Slovenskej republike na výplatu opakovaného príspevku náhradnému rodičovi nikdy nebol daný (neexistoval), nakoľko slovenská inštitúcia nebola príslušnou (nemala právomoc) konať a rozhodovať o nároku žalobkyne na koordinovanú dávku sociálneho zabezpečenia, konkrétne o nároku na opakovaný príspevok náhradnému rodičovi.

48. Keďže z predloženého spisového materiálu nepochybne vyplýva, že žalobkyňa si nárok na pestúnsky príspevok v príslušnom členskom štáte bydliska už uplatnila (odhliadnuc od výsledku vybavenia tam podanej žiadosti), kasačný súd je toho názoru, že za daných okolností bol žalovaný povinný v zmysle ustanovenia § 30 ods. 1 písm. e/ zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (Správny poriadok) konanie zastaviť pre neodstrániteľnú prekážku konania, ktorou je nedostatok právomoci vo veci konať, pretože nie je správnym orgánom príslušným na konanie a vec nemožno postúpiť príslušnému orgánu.

49. O trovách konania rozhodol kasačný súd podľa § 467 ods. 2 SSP a procesne úspešnej žalobkyni priznal náhradu trov konania na krajskom súde a na kasačnom súde. O ich výške rozhodne krajský súd po právoplatnosti tohto rozsudku podľa § 175 ods. 2 SSP.

50. Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.